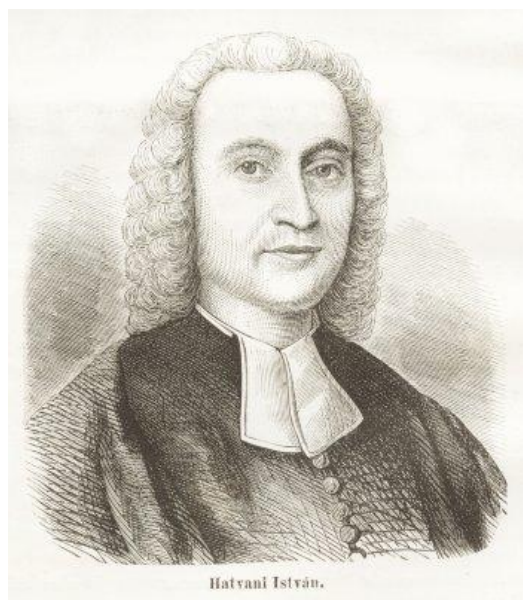

Debreceni Egyetem
Tudományegyetemi Karok
Hatvani István Szakkollégium

2011. évi Tavaszi Hallgatói Konferenciájának
programfüzete

2011. április 21. (csütörtök)
Helyszín: Magyar Tudományos Akadémia
Debreceni Területi Bizottság (DAB) Székháza
4032 Debrecen, Thomas Mann u. 49.

2011. április 21. csütörtök

8:30 Megnyitó („C” terem)

- Prof. Dr. Bitskey István akadémikus
a Debreceni Akadémiai Bizottság elnöke
- Prof. Dr. Gaál István rektorhelyettes
a Debreceni Egyetem Tudományegyetemi Karok elnöke
- Dr. Bujalos István
a DE TEK Hatvani István Szakkollégium igazgatója

9:00 Kémiatudományi szekció
(„C” terem)

Fizika - Mérnöki tudományok - Informatika - Matematika szekció
(„B” terem)

Társadalomtudományi szekció
(Klub terem)

Irodalomtudományi és Nyelvészettudományi szekció
(Hatvani István Szakkollégium, szemináriumterem)

12:00 Ebédszünet

12:45 Történettudományi szekció
(„B” terem)

Biológia szekció
(„B” terem)

Irodalomtudományi és Nyelvészettudományi szekció
(Hatvani István Szakkollégium, szemináriumterem)

9:00 Kémiatudományi szekció

Levezető elnök: Prof. Dr. Szilágyi László – Dr. Bényei Attila

Lihi Norbert (II. kémia BSc): *Bisz(imidazolil)-csoportot tartalmazó ligandumok vas-komplexei*

Témavezető: Dr. Várnagy Katalin

A fémionok szerepe az élő szervezetben régóta ismert. Számos olyan létfontosságú nyomelem található meg az élő szervezetben, amelyek hiánya, illetve többlete különböző típusú elváltozásokat eredményezhet. A szervezet legnagyobb mennyiségben jelenlevő nyomeleme a vas, amely igen gyakran különböző biomolekulák imidazol nitrogénatomjához koordinálódik. Munkánk során különböző, kelátképző helyzetben imidazol-csoportot tartalmazó ligandumok vas(II)/vas(III) komplexeit vizsgáltuk, meghatároztuk a képződött komplexek stabilitását, illetve redoxi viselkedésüket tanulmányoztuk vizes oldatban.

Raics Mária (II. kémia BSc): *Oldalláncban több karboxilcsoportot tartalmazó peptidek cink(II)komplexeinek oldategyensúlyi vizsgálata*

Témavezető: Dr. Kállay Csilla

A szervezetünkben található cinktartalmú enzimek (pl. karboxi peptidáz, alkohol dehidrogenáz) fontos kötőhelyei az aszparaginsav és a glutaminsav oldalláncbeli donorcsoportjai. Az említett aminosavakat tartalmazó peptidek cink(II)ionokkal való kölcsönhatását vizsgálva az oldalláncbeli karboxilcsoportok stabilitást befolyásoló hatására szeretnénk fényt deríteni.

Bajusz Dávid (III. kémia BSc): *Formiátion oxidációja perjodátion és ozmium-tetroxid elegyével*

Témavezető: Dr. Lente Gábor

A metán metanollá történő – iparilag is fontos – oxidálására alternatív megoldást nyújthat a közelmúltban felfedezett, perjodátionnal és ozmium-tetroxiddal történő oxidáció. A módszer egyelőre nem alkalmazható nagy léptékben, mivel még nincs elegendő ismeretünk a reakció mechanizmusáról, valamint a két oxidálószer együttes alkalmazásakor tapasztalt, szokatlan szinergikus hatás természetéről. Munkánk célja a fentiek tanulmányozása a perjodátion/ozmium-tetroxid rendszer formiátionnal való reakciójának kinetikai vizsgálata útján.

Ditrói Tamás (III. kémia BSc): *Stopped-flow készülék kalibrációja*

Témavezető: Dr. Lente Gábor

A stopped-flow technika a reakciókinetikában egy olyan, negyven éve megjelent módszer, amellyel kis anyagmennyiségekkel nagysebességű oldatreakciók vizsgálata kivitelezhető. A módszer lényege a két vagy több reagens nagyon gyors összekeverése nyomás alkalmazásával, majd az áramlás hirtelen megállítása, és az ezután bekövetkező változások követése. Munkám során a laborban használt Applied Photophysics SX.18-MV spektrofotométeres stopped-flow készülék paramétereit határoztam meg, valamint olyan módszert kerestem, mely segítségével olyan gyors reakciók is vizsgálhatóak, melyeknél a keverés már eltérést okoz a valós és mért reakciósebességek között.

Sipos Zoltán (III. vegyészmérnök BSc): *Alfa-azido-keetonok Michael-reakciói*

Témavezető: Prof. Dr. Patonay Tamás

Alfa-azidoacetofenonok és -kromanonok kapcsolása különböző alfa, béta-telítetlen nitrilekkel, keetonokkal és észterekkel, a diasztereoselektivitás tanulmányozása. Kinkonidin egységet tartalmazó tiokarbamidok, mint organokatalizátorok használata a kapcsolási reakciókban enantioszelektív szintézisek céljából. A kutatás során az alfa-azidoacetofenok és -kromanonok szintézisének elvégzése után bázis-katalizált reakciókban igyekszünk különböző, a fentebb említett csoportokba tartozó reakciópartnerekkel kapcsolt termékeket előállítani, azokat elválasztani, és megfelelő módszerekkel azonosítani.

Dávid Ágnes (I. vegyész MSc): *Amilinfragmensek oldategyensúlyi vizsgálata*

Témavezető: Dr. Kállay Csilla

Ismert, hogy egyes fémionoknak szerepe lehet bizonyos hormonrendszeri megbetegedések kialakulásában, így munkám során a II. típusú cukorbetegséghez kapcsolható amilinfragmensek és Cu(II)-ionok kölcsönhatását vizsgáltuk. A szekvencia érdekessége, hogy bár nem tartalmaz a fémion kötődését elősegíteni képes horgonycsoportokat, mégis bekövetkezik az amidnitrogének deprotonálódása és koordinációja. Ezért arra kerestük a választ, hogy a koordináció során mely oldalláncoknak lehet szerepe, illetve mekkora ezek relatív hozzájárulása. Azt is vizsgáltuk, hogy milyen hatással van a komplexek stabilitására, ha ezen oldalláncból több is jelen van. Munkánk eredményeképpen két független módszerrel is meghatároztuk a stabilitási állandókat, így kvalitatíve és kvantitatíve is leírhattuk a fragmensek komplexképzését.

Dóka Éva (I. vegyész MSc): *A Soai-reakció sztochasztikus kinetikai elemzése*

Témavezető: Dr. Lente Gábor

A felfedezőjéről elnevezett Soai-reakció az első ismert példa az abszolút aszimmetrikus szintézis (AASZ) kísérleti megvalósulására, amely során prokiralis kiindulási anyagból spontán módon királis termékek képződnek. Ez a jelenség magyarázatul szolgálhat a biológiai homokiralitás keletkezésére. Munkánk során a Soai-reakció sztochasztikus kinetikai modelljét készítettük el Monte Carlo módszer alkalmazásával, determinisztikus folytatással kiegészítve.

Pajtás Dávid (I. vegyész MSc): *Aminosavval kapcsolt flavonok szintézise Buchwald-Hartwig reakcióval*

Témavezető: Prof. Dr. Patonay Tamás

A Buchwald-Hartwig reakció szén-nitrogén kötés kialakítására alkalmas palládium-katalizált keresztkapcsolási reakció, melyet aromás gyűrűn lehet megvalósítani. A korábban ismertetett aminokkal kapcsolatos eredmények felelevenítését követően kitérek az aminosavakkal kapcsolatban megszerzett ismeretekre. Szót ejtek az aminosavak esetén tapasztalt korlátozó tényezőkről, a hozam javítására törekvő kísérletsorozatokról és az aminosavval kapcsolt flavon továbbalakításának lehetőségeiről.

Timári István (I. vegyész MSc): *Az ozmium-tetroxid és a perjodátion szinergikus hatásának vizsgálata jodidionnal szemben*

Témavezető: Dr. Lente Gábor

Vizsgálataink során a metánoxidáció mechanizmusának megértése céljából a jodidion és az ozmium-tetroxid/perjodátion elegy közötti reakciót tanulmányoztuk. Kísérleteinkben azt tapasztaltuk, hogy az ozmium-tetroxid/perjodátion elegy bizonyos pH-tartományban gyorsabban oxidálja a jodidiont, mint ha a két oxidálószer önmagában alkalmazzuk. Az elmúlt évek során vizsgáltuk a reakciósebesség perjodátion, ozmium-tetroxid és jodidion koncentrációjától illetve a pH-tól való függését. A reakció pontos mechanizmusának felderítése céljából az utóbbi időben a lehetséges köztermékek kölcsönhatásait tanulmányoztuk. Előadásomban ismertetem legújabb eredményeinket.

9:00 Fizika - Mérnöki tudományok - Informatika - Matematika szekció

Levezető elnök: Dr. Szabó István – Dr. Pintér Ákos

Ször Zoltán (II. fizika BSc): *Hadronsugár hatáskeresztmetszetek nagy pontosságú számítása*

Témavezető: Prof. Dr. Trócsányi Zoltán

Hadronsugár hatáskeresztmetszetek nagy pontosságú számításához szükséges sugárzási korrekciók elméletének részfeladatát tanulmányozzuk. A számítások részét képező, az irodalomban fellelhető bonyolult integrálok numerikus elvégzésével, azokat megfelelő pontossággal közelítő, egyszerű, gyorsan kiértékelhető képletekkel kívánjuk helyettesíteni. A közelítő képletek segítségével lehetővé

válí a sugárzási korrekciók meghatározása Monte Carlo integrálással. Az előadásban a módszerünk használhatóságára ellenőrző példát mutatunk be.

Krizsán József (I. fizika MSc): *Fizikai rendszerek stabilitás vizsgálata*

Témavezető: Dr. Nagy Sándor

Előadásomban a fizikai rendszerek stabilitását vizsgálom. Ezek a modellek a fixpontjaik segítségével jellemezhetőek. A kérdést a modern fizikában vizsgáltam, azon belül egy kvantumelméleti modellben. Egyszerű kvantumrendszereket vizsgáló a renormálási csoport (RG) módszerével, amely a modellek szabadsági fokait szisztematikusan veszi figyelembe. Két különböző típusú RG egyenlettel dolgozom, az egyik a Wegner-Houghton egyenlet, amely az úgynevezett blokkosított hatásra ír fel RG egyenletet, a másik a Wetterich egyenlet, ahol a változó az effektív hatás. A lehető legegyszerűbb modellben keresem az RG egyenletek fixpontjait d (nem egész) dimenzióban. Azt kaptam, hogy módszertől függetlenül a modellnek két fixpontja van: 1 Gaussi fixpont, amely szabad elméletnek felel meg, és stabil fixpont 2. Wilson-Fischer fixpont: ennek nem egész dimenzióban van csak szerepe, és nyeregpontra felel meg.

Pál Gergő (II. fizika MSc): *Dipólusok rendszerének vizsgálata számítógépes szimuláció segítségével*

Témavezető: Dr. Kun Ferenc

A természetben sok helyen fordulnak elő dipoláris molekulák, melyek komplex hálózatokká rendeződve érdekes tulajdonságokkal rendelkezhetnek. Ipari hasznosításukhoz a struktúra ismerete kiemelkedő fontosságú lenne, ám ennek megismerése számos technikai akadályba ütközik. Munkám során egy számítógépes programot fejlesztettem ki, mely nagy elemszámú rendszerek szimulálására képes. Előnyeit az adja, hogy olyan paraméter tartományok illetve olyan mennyiségek is vizsgálhatók vele kvantitatívan, amelyek kísérletileg nehezen, vagy egyáltalán nem hozzáférhetőek. További előnye a programnak, hogy könnyen kiterjeszthető másfajta komplex rendszerek, például szemcsés anyagok, vagy akár tömbi anyagbeli törések vizsgálatára is.

Végh Attila (II. villamosmérnök BSc): *Ipari lemezcakkozó gép vezérlésének a megvalósítása mikrovezérlővel*

Témavezető: Dr. Misák Sándor

Előadásom témája egy általam készített, ipari célra szánt lemezcakkozó gép elektromos vezérlésének a megvalósítása. A gép feladata a fűtőtestekhez szükséges fémborítás előállítás. Az elektronika a mikrovezérlőt tartalmazó vezérlőpanelből, egy tápegységből, egy léptető motorvezérlőből, egy motorvédőből és egy mágneskapcsolóból áll. A vezérlő panelon van még továbbá egy kijelző, ami az aktuális működési módról, illetve a gépen átfutott lemez hosszáról tájékoztat, egy kapcsoló, amivel a módot lehet kiválasztani, kétszer 5 db peremkerekű dekádkapcsoló, amivel a távolságokat lehet beállítani, továbbá egy potméter, amivel a léptetési sebességet lehet megadni.

Kreith Balázs (I. programtervező informatikus MSc): *Tapasztalatok egy nagyvállalati kiszolgálórendszer hatékonyságvizsgálatával kapcsolatban*

Témavezető: Prof. Dr. Sztrik János

Adott egy nagyvállalat, amely Oracle Enterprise rendszert használ. A vállalatnál futó összes munkafolyamat ezen a rendszeren keresztül készül el. A szoftvert futtató szerver egy 64+ processzoros 200-500GB memóriát tartalmazó "erőműn" fut. A figyelemre méltó teljesítmény ellenére a rendszerben szokatlanul nagy torlódások és lassulások figyelhetők meg. A probléma megértéséhez és megoldásához egy időintervallum adatait elemeztem elemi statisztikai módszerekkel. Eredményként rávilágított a lehetséges okokra, és megoldási javaslatokat mutatott be.

Varga Máté (II. programtervező informatikus BSc): *Egy terepjáró robot vezérlése*

Témavezető: Prof. Dr. Végh János

Előadásomban a Debreceni Egyetem Informatika Karának Informatikai Rendszerek és Hálózatok Tanszéke által vásárolt robottal folytatott fejlesztések eredményeit mutatom be. Szeretném felvázolni a kutatócsoport tagjai által készített különböző saját vezérlő szoftverek felépítését és működését, valamint a jövőbeni fejlesztések irányvonalait.

Molnár Katalin (III. informatikus-könyvtáros BSc): *A HTML5 lehetőségei*

Témavezető: Dr. Bujdosó Gyöngyi

A W3C új html szabványt kíván kiadni, amellyel forradalmasítani kívánja az internetezést és a weblap készítést. Az új szabványban lényeges eltérések lesznek a korábbi verzióhoz, a HTML4-hez képest. Az új tagekkel leegyszerűsítene a weboldalak szerkezetét, így sok program feleslegessé válna, amiket eddig használni kellett az internetezéshez. A témában szereplő szabvány még nagyon új, így a későbbiekben még lehetnek jelentős változások.

Ferencsik Judit - Porvázsnyik Bettina (I. alkalmazott matematikus MSc): *Kombinatorikus számok egyenlő értékei*

Témavezető: Dr. Pintér Ákos

Folytatjuk megkezdett kutatásainkat a Stirling számok egyenlő értékeiről. Felhasználva a lánc törtek tulajdonságait, enyhítünk korábban nyert tételünk feltételein. Elosztott számolási technikával (grid) nagyobb paraméterekre is kiterjesztjük eredményünket.

Bertók Csanád (I. biotechnológia MSc): *A projektív geometria axiomatikus és elemi felépítése*

Témavezetők: Dr. Szilasi Zoltán és Dr. Szilasi József

Az előadás során a valós projektív sík rövid ismertetését és fontosabb alapfogalmait kívánom megosztani a hallgatósággal. A mindenki által ismert párhuzamosság fogalmát (két egyenes akkor és csak akkor párhuzamos, ha egy síkban fekszenek és nincs közös pontjuk) mintegy "elvetve", átléphetünk a korábban is említett projektív síkok világába, melyek közös jellemzője, hogy bármely két egyenesnek létezik egy és csak egy metszéspontja, melyet végtelen távoli, vagy ideális pontnak nevezünk. A prezentációban ezen tény részletesebb kifejtése mellett célul tűztem ki egy geometriai feladat megoldását mind "hagyományos, euklideszi", mind projektív eszközökkel.

9:00 Társadalomtudományi szekció

Levezető elnök: Dr. Bujalos István – Dr. Murányi István

Kiszely Tibor (III. szociológia BA): *A vallásosság mérésének új megközelítése*

Témavezető: Dr. Murányi István

Előadásom témája a vallásosság körül forog. Egy Magyarországon alig ismert mérési eljárást szeretnék bemutatni, amit főleg Amerikában alkalmaznak. A módszer a pszichológia és a szociológia közötti együttműködés gyümölcse, ami alapvetően kvantitatív, és ROS skálának nevezik. Előadásom első részében a pszichológiai elméleti alapot vázolom fel, utána pedig saját kutatásomon keresztül mutatom be a használatát. A kutatás gerincét egy kérdőíves adatfelvétel képezi, amit Írországon és Magyarországon végeztem el.

Kardos Ákos (III. pszichológia BA): *Pszichológiai immunkompetencia, megküzdési potenciál és szubjektív jóllét vallásos és nem vallásos egyetemisták körében*

Témavezető: Dr. Pető Ildikó

A vallásosság, valamint a lelki egészség és boldogság közötti kapcsolat megléte, iránya, erőssége régóta a tudományos érdeklődések, viták, megfontolások tárgya a pszichológiában, a teológiában és az

egészségtudományokban. Egyre több kutatás bizonyítja a vallás pozitív hatását a lelki egészségre nézve. Kutatásomban arra vállalkoztam, hogy az egyetemista populáción megvizsgáljam a fiatal felnőttek pszichológiai immunkompetenciáját, megküzdési potenciálját és szubjektív jóllétét a vallásosság tükrében. Antonovsky (1985) salutogenezis modelljében rávilágított arra, hogy azokat a tényezőket kell figyelembe venni, amelyek az egészség léthez hozzájárulnak, nagyon jó példa erre a vallás, a vallásos hit, hiszen kapcsolata van az egészségmagatartással, amelynek mibenlétét igyekszem kutatásomban bemutatni.

Nagy Ildikó (I. pszichológia MA): *Iskolai zaklatás - bántalmazók és bántalmazottak az iskolapadban*

Témavezető: Dr. Pataky Nóra

Az iskolai zaklatás (bullying) egy sokrétű, sokféle arcot öltő, nehezen meghatározható jelenség, melynek érdemi vizsgálatával csak az 1970-es években, Svédországban kezdtek el foglalkozni. Hazánkban Figula Erika 2003-ban végzett vizsgálatáig kevés empirikus munka született a téma kutatásában. A jelenség minél pontosabb megismerése azonban időszerű, hisz napjainkban egyre inkább növekszik az iskolai bántalmazás, zaklatás, ugyanakkor az is érzékelhető, hogy a média is különösen érzékennyé vált ezekkel az eseményekkel kapcsolatban. Előadásomban az iskolai zaklatás témakörében megírt aktuális irodalmak áttekintésére vállalkozom, illetve a témában lefolytatott elővizsgálatom eredményeiről is beszámolok.

Péntek Enikő (I. neveléstudomány MA): *A kompetenciaalapú oktatás magyarországi implementációja*

Témavezető: Dr. Chrappán Magdolna

A kompetencia fogalmának meghatározása nem egyértelmű a szakirodalomban. A kompetenciaalapú oktatás egy szemlélet, melynek belsővé kell válnia a pedagógusban ahhoz, hogy hatékonyan tudja alkalmazni. A Debreceni Egyetem Neveléstudományok Intézetének kompetenciaalapú oktatás implementációját vizsgáló kutatása egyedülálló abból a szempontból, hogy ebből a szemszögből még nem született ilyen átfogó kutatás. Hipotézisünk szerint a kompetenciaalapú oktatáshoz való hozzáállás függ a továbbképzési hajlandóságtól, az életkortól, attól, hogy milyen szaktantárgyat tanít az adott pedagógus, illetve hogy milyen iskolafokozaton tanít.

Kardos Katalin (II. neveléstudomány MA): *Szakkollégium – Felekezeti szakkollégium*

Témavezető: Erdősné Dr. Pusztai Gabriella

A szakkollégiumok a magyar felsőoktatási rendszer sajátos szervezeteinek nevezhetők, melyek alapja a hallgatók együtt lakása, elsődleges célja pedig a szakmai érdeklődés mentén kialakuló tudományos felkészítés. Az előadás a felekezeti fenntartású szakkollégiumokra kívánja felhívni a figyelmet, kitérve ezen intézmények céljainak, feladatainak, tevékenységi köreinek ismertetésére. A témaválasztást követően leginkább azokra a tulajdonságokra figyeltem fel, amelyek megkülönböztetik ezen intézményeket a hagyományosan nagy egyetemekhez kötődő társaiktól. Az általam készített munka középpontjában a budapesti Szent Ignác Jezsuita Szakkollégium áll.

Földvári Katalin (II. néprajz PhD): *Votív tárgyak a máriapócsi kegytemplomban*

Témavezető: Prof. Dr. Bartha Elek

A máriapócsi kegyhelyet sokan sok szempontból vizsgálták már, a templom votív tárgyainak részletes elemzésével azonban adós maradt a tudomány. Ezekkel a tárgyakkal eddig azért nem foglalkozott senki, mert elhelyezésük miatt gyakorlatilag hozzáférhetetlenek voltak. Másfél évvel ezelőtt az épület felújítása során levették a tárlókat a templom falairól és a bazilita rendházba kerültek, ahol lehetőség nyílt közelebbi vizsgálatukra. Előadásomban bemutatom a gyűjteményt, illetve felvázolom a fogadalmi tárgyak kutatásának főbb vonásait.

Fejes Péter (II. szabad bölcsész BA): *Kérdések Descartes i-gazságáról*

Témavezető: Dr. Kelemen István

Hajlamosak vagyunk ismereteinket készpénznek venni; sőt ezen túl gyakran még késztetést is érzünk, hogy életünk teoretikus pilléreit bizonyossággként egyetemesnek tekintsük. Mi a helyzet azonban akkor, ha személyes értelmezési keretünk, netán egész kultúránk alapjai megkérdőjelezhetők? Megszokásaink helyén egy érdemleges felülvizsgálat után lehetséges-e más, mint az örület? Ehhez hasonló kérdések azok, amelyek a modernitás tudományosságát és a Nyugat emberképét nagyban befolyásoló *René Descartes* tevékenységét megelőlegezték. Mivel, meglátásom szerint, világképünk mélystruktúráiba ívódtak a francia gondolkodó elképzelései, érdemes elidőznünk elmélkedésein önmagunk megértéséhez is.

Szrogh István (III. szabad bölcsész BA - magyar minor): *Az államférfi*

Témavezető: Dr. Bíró Dr. Kaszás Éva

„Egyedül rajtad fog múlni az állam fennmaradása (...) De hogy minél nagyobb hévvel védelmezd a köztársaságot, tudd meg, Africanusom, hogy mindazok számára, akik megmentették, megsegítették a hazát (...) külön hely van kijelölve az égből, ahol boldogan élvezhetik az örökkévalóságot. Mert a legfőbb istennek, aki a világmindenséget kormányozza, semmi sem kedvesebb a földi dolgok közül, mint az embernek a jogrenden alapuló társulási és egyesülési, amelyet államoknak neveznek. Ezek irányítói és fenntartói az égből szállnak alá, s oda térnek vissza (...) a kötelességünk a hazával szemben a legnagyobb. Az ilyen élet vezet az égbe és azok gyülekezetébe, akik már befejezték földi létüket (...) ne törekedj arra, hogy rólad beszéljen a tömeg, tetteid célja ne emberi jutalom legyen: maga az erény varázsa vonzzon az igazi dicsőség felé” (Cicero)

Zsólyomi Levente (V. filozófia-történelem): *A vallási tapasztalat megjelenése a korai keresztény szerzetesi- és remeteközösségekben*

Témavezető: Dr. Bugár M. István

A vallási tapasztalat a halál, és a túlvilág - minden ember életét alapvetően érintő és meghatározó - kérdéséhez kapcsol minket. Mindez idáig talán ez az egyetlen mód, amely - az ezeket átélők beszámolóit szerint - tisztázza az ember és az egyén életének célját és értelmét érintő kérdéseket valamely olyan bizonyosság által, amely nem válik nyilvánvalóvá beszámolók és magyarázatok útján. A vallási tapasztalat általában vett jellemzőinek, és példaként a korai keresztény vallási gyakorlatban való megnyilvánulásainak megvizsgálásával mérhetjük fel a témakör saját életünkre gyakorolt jelentőségét.

9:00 Irodalomtudományi és Nyelvészettudományi szekció

Levezető elnök: Lapis József

Nagy Zoltán (II. történelem-magyar MA): *A szóelvonás a magyar nyelvben*

Témavezető: Dr. Fehér Krisztina

Előadásomban a magyar szóelvonást vizsgálom, amit az indokol, hogy ezt a szóalkotási módot (mint "szabályokkal" nem magyarázható jelenséget) a XX. századi kanonizált nyelvészeti iskolák elemzéseikben sajátos, rendszerbe nem illeszthető "mostohagyerekként" kezelik. Igyekszem rámutatni ugyanakkor, hogy a nyelvelsajátítás és a későbbi nyelvi szocializáció társas és kognitív jellegzetességeit figyelembe véve nem meglepő (és főképp nem "szabálytalan" vagy "téves") eljárás az, amikor a nyelvrész egy szót – az utolsó hangoknak valamely gyakori képzővel való analógiája miatt – derivátumnak ítél.

Sáfrányos Tamara (II. német nyelv, irodalom és kultúra MA): Fordításkritika

Témavezető: Dr. Csatár Péter

Előadásomban fordításkritikai modelleket mutatok be és ültetek át a gyakorlatba. Választ kísérlek adni olyan kiemelkedően fontos kérdésekre, mint például: Hogyan definiálható a fordítási hiba?, Hol vannak a fordításkritika határai?

Barna Péter (I. magyar MA): Az utazás nyelvbe íródása. Kosztolányi Dezső útirajzairól

Témavezető: Dr. Szirák Péter

Dolgozatomban az Illyés Gyula által posztumusz, 1943-ban kiadott *Elsüllyedt Európa* című kötetet foglalkozom, mely Kosztolányi Dezső írásait, különböző újságoknak írt útirajzait, útinaplóit tartalmazza. A kötet szövegei 1909-től egészen 1935-ig datálhatók, segítségükkel tulajdonképpen végigkísérhetjük Kosztolányi egész életét. Belgrád, Párizs, Velence, Bécs, Berlin, Stockholm, Róma, Pompeji, Firenze, Nápoly, Bologna, Grenoble, Zürich stb. egyaránt a költő úticéljai közé tartoztak. Mivel a szövegkorpusz meglehetősen heterogén, ezért többféle kontextusból is elemzem Kosztolányi szövegeit. Központi kérdés, vajon a fénykép megjelenésével és elterjedésével a 20. század folyamán hogyan tudott legitim maradni az irodalmi útirajz műfaja. Megvizsgálom továbbá az *Elsüllyedt Európa* szövegei és az *Esti Kornél*-novellák lehetséges kapcsolódási pontjait, rávilágítva, hogy útirajzai és a szépprózai írások közt hatékonyan működő allúziók, motivikus és tematikus megfelelések vannak. A szövegek alapján jól látható az utazónak az a stratégiája, mely az idegen környezetben átélt tapasztalatok leírásakor, a különböző nemzetiségű emberek jellemzésekor az imagológiát, a közhelyszerű tipizálást hívja segítségül, s ugyanakkor ezeket az egyediség keresésének jegyében igyekszik meghaladni. Vizsgálódásaim végén arra a következtetésre jutottam, hogy Kosztolányi szemlélődésében fölismerhető a nietzscheánus jelleg – a kérdéskör tanulmányozása során kiemelt figyelmet fordítok a német gondolkodó felület-elvére.

Porczió Veronika (III. magyar BA): A Psyché újraolvasása

Témavezető Dr. Oláh Szabolcs

Weöres Sándor *Psyché*-jét olvasva a befogadó különféle olvasási nehézségekbe ütközik akkor, amikor a beszélő (elbeszélői) hangot arccal akarja felruházni, egy alakhoz kívánja kapcsolni: a szerző neve, a címlapon a női név, a műbeli aláírások, keltezesek és szakirodalomban a hitelesítési eljárás elemeiként megjelölt textuális effektek rendre igyekeznek elhitetni velünk, hogy egy férfi által szimulált női alakra kell vonatkoztatnunk a nyelvi megnyilatkozásokat. Esterházy Péter által jegyzett Csokonai Lili: Tizenhét hattyúk megjelenése a *Psyché*-olvasás új sodrát tette lehetővé, értelmezési koncepciók új irányait nyitva föl. A *Psyché*-receptióban olyan új vonal indult, ahol is a *Psyché* a Csokonai Lilivel párhuzamosan olvasva a nemváltáshoz köthető és feminista olvasási lehetőségeket megjelenítő problematikák váltak a vizsgálódás fő színterévé. Jóllehet a Csokonai Lili és a *Psyché* nyelvi megalkotottsága teljesen más, azonban csak azért, mert az Esterházy-szövegben egy nyelvi keverccsel, kimérával van dolgunk, szemben a *Psyché* pusztán archaizáló nyelvezetével, mégsem kell azt a lezáró kijelentést tennünk, hogy a Weöres-szöveg nyelve homogén, hiszen habár a nyelvéllapok keverését tekintve valóban fönnáll a homogenitás, más szempontból mégsem tűnik egységesnek *Psyché* nyelve, a szöveg nyelvileg rétegzett.

Jován Katalin (II. magyar-történelem MA): "Szedd össze magad" – A kultuszok mögött (Sylvia Plath *Az üvegbúra* és Tóth Krisztina *Vaktérkép* című műveinek összehasonlító elemzése)

Témavezető: Dr. Takács Miklós

Előadásom célja, hogy Tóth Krisztina *Vaktérkép* című alkotásának elemzésével felmutassam azokat a jelentéseket, melyek Sylvia Plath *Az üvegbúra* című regényének újraértésében relevánsak. A vizsgálat feladata, hogy a kapcsolódási pontok fellelésével a késő modern próza kanonikus pozíciójú műve produktív olvasatot kapjon egy kortárs magyar szövegvilág révén. A *Vaktérkép* szövegvilágában a nyelvi megelőzöttség kérdése és az egységes szubjektum illúziójának problémája kerül a fókuszpontra, melynek bizonyítékai (a vonal, a bura metaforája, a test megjelenítése, a megszólalás és a némaság kérdése) produktívan értik újra a Plath-regényt. A

kutatás előképe egy potenciális újraértési folyamatnak, amely *Az üvegburát* övező kultusz lebontásával egy összetettebb, számos jelentésréteget felmutató szövegolvasást tesz lehetővé.

Szalóki Zsuzsanna (I. anglisztika MA): *Az anya-lánya kapcsolat kortárs brit írók meséiben*

Témavezető: Dr. Séllei Nóra

A XX. század végi, illetve kortárs női próza egyik érdekes színpontjának számíthatnak azok az alkotások, melyek egy-egy jól ismert mesét mondanak el, gondolnak újra. Többek között Angela Carter és Sara Maitland tollából több olyan novella született, melyek különböző szubverzív, elidegenítő technikák segítségével új megvilágításba helyezik az elsősorban a Grimm fivérek vagy Charles Perrault nevével fémjelzett, erőteljesen maszkulin nézőpontra épülő mesehagyományokat, az ebben megjelenő képet anyákról és lányaikról, kettejük viszonyáról, illetve, ehhez kapcsolódva, a nők szexuális valamint társadalmi alárendeltségének kérdését. A két író női anya-lánya kapcsolatot középpontba állító novelláinak elemzése során arra hívom fel a figyelmet, miként állíthatók ezek a történetek párbeszédbe az anya-lánya kapcsolat hagyományos megítélésének újraértékelését szorgalmazó feminista pszichoanalitikai illetve irodalmi irányzatokkal, valamint hogyan olvashatók a művek ezen elméletek bizonyos pontokon való kétségbe vonásaként, a patriarchális hagyományból való kilépés lehetetlenségét sugallva.

Kasko Natália (I. német nyelv, irodalom és kultúra MA): *Narratív határsértés és identításkonstrukció Daniel Kehlmann *Hírnév* című regényében*

Témavezető: Dr. Kricsfalusi Beatrix

Előadásomban Daniel Kehlmann, kortárs német író, legújabb, *Hírnév* című regényét elemzem. A hazájában és nemzetközileg egyaránt elismert fiatal szerző új műve mind tartalmilag, mind formailag eltér az előző, *A világ fölmérése* c. sikerkönyvétől. Elsősorban a narratív szintek közötti határsértéseket vizsgálom, ehhez kapcsolódóan pedig a regény felépítését, a narratív szintek elkülönülését valamint egymásba csúszását. Ahogy a figurák életközegét alkotó fikciós szintek közötti határok elmosódnak, ugyanúgy maguk a figurák sem rendelkeznek éles kontúrokkal és stabil identitással. A figurák identitásának megalkotottsága kerül előtérbe, ami az identitásuk felcserélhetőségében, elvesztésében vagy megduplázódásában mutatkozik meg. A mű egy mesterien megvalósított játék az irodalom valamint az identitás konstruált jellegével.

Balajthy Ágnes (II. magyar MA): *Budapest tere a kortárs irodalomban*

Témavezető: Dr. Szirák Péter

Az utóbbi esztendő magyar elbeszélőprójában megfigyelhető az a jelenség, hogy napjaink Budapestje válik a szövegek kronotopikus viszonyait meghatározó alakzattá, és a „budapestiség” lesz központi eleme a szereplők identitásának. Az előadás azt vizsgálja, hogy a közkezdvelt Budapest-tematika milyen poétikai mintázatokat rajzol ki a művekben, ezek miként reflektálnak saját városábrázoló stratégiáikra, és milyen összefüggés teremthető a századforduló irodalmának Budapest-képe valamint annak kortárs változatai között. A tárgyalt szövegek között többek között László Noémi *Az utolsó kentaur*, Nagy Gergely *Angst* és Farkas Tibor *Pártmobil* című regényei szerepelnek.

Hudácskó Brigitta (II. anglisztika MA): *Egy párját ritkító tigris és az igazság fürdőkáddugója*

Témavezető: Dr. Séllei Nóra

"... saját skatulyát gyártunk, egy új gyűjtőfogalmat, aminek nincsenek határai, nincs történelme, keverékek körét, ahol minden kusza, kutyult és hibrid." Jonas Hassen Khemiri Montecore: Egy párját ritkító tigris című kötete a szerző Svédországba szakadt tunéziai édesapjának fiktív (ön)életrajza. A könyv azonban ugyanennyire a '90-es évek Svédországnak nyelvi és kulturális kórképe is: a Montecore a hibriditás, az identitáskeresés és az etnikai sokszínűség buktatóinak regénye. Előadásomban azt szeretném bemutatni, hogyan teremti meg Khemiri azt a nyelvet, amely ennek a hibriditásnak a jegyében egyszerre alkalmazkodik az (ön)életrajz képlekenységhez, ugyanakkor rámutat a vállalkozás lehetetlenségére is.

Korpa Tamás (I. magyar MA): "Védtelen szimbólumokat / falnak boa constrictorok" - Szilágyi Domokosról és Kovács András Ferencről

Témavezető: Dr. Oláh Szabolcs

A befogadásban, mint folytonos (egy életmű alakulástörténetét, poétikai horizontváltásait figyelemmel kísérő) szövegolvasásban akkreditált új észlelő és recepciós szempontlehetőségek produktív módon járulhatnak hozzá két, líratörténetileg nehezen megkerülhető költészet nyelvszemléleti, szövegalkotási jellemzőinek és ezeken keresztül hatástörténeti relevanciájuknak elidőző mérlegeléséhez. Szilágyi Domokos rizomatikus, komplex átmenetiséget színre vivő életművének azok a részletei (mint kitüntetett szöveg hagyományok) kerülnek Kovács András Ferenc szövegolvasó- és alkotó figyelmének centrumába, ahol a jelölés rendszerszerű jelentéseinek megszilárdulását az alkotói alteritás akciórádiuszán túli instancia, a nyelv (szemantikai, hangzó és betűszintű, esetenként tervezhetetlen irányú) felülírásai teszik (a primer azonosítási-konkretizációs műveletek teljesítményét is) kérdésessé. Kovács a lírafordulat nyelvi tapasztalatszerkezetének következményeit szemléleti optikájába beépítő versvilága, részben visszaírhatja a benne megképződő sokhangúságot az általa felidézve hivatkozott költemények kontextusaiba. (Igaz ennek a fordítottja is: a megidézett költemények felőli recepciós orientáció költészettörténeti vizsgálódásai hatásosan érzékeltethetik a különböző nyelvszemléleti paradigmájú textuális episztémék különbségalakzatait.) Szilágyi Domokos és Kovács András Ferenc líratörténeti kapcsolatlétesítéseinek hogyanját újabb komparatív poetológiai, motívumkölcsonzési vizsgálatok árnyalhatják.

Antal Alexandra (II. germanisztika-német BA): A különböző elbeszélés technikák megjelenése Bernhard Schlink: A felolvasó c. regényében és megfilmesített változatában

Témavezető: Dr. Kricsfalusi Beatrix

Előadásomban elsősorban a különböző narratív stratégiák megjelenését és hatását állítom a középpontba, hiszen a regény és a film elbeszélése más-más értelmezési szempontot kínál a befogadó számára. A regény egy második világháborús bűnöst állít elénk, aki viszonyt folytatott egy kiskorúval, ezzel szemben a film ezt átértelmezi, és egy igazi love storyt kerekít a történetből.

Sárközi Gergely (III. anglisztika BA): Philip Marlowe a filmvászonon

Témavezető: Dr. Glant Tibor

Az amerikai filmtörténet születésétől kezdve szorosan összefonódik az ország irodalmával. A rendezők és producerek az évtizedek során számtalan irodalmi alkotást találtak megfilmesítésre érdemesnek. Nem volt ez másképp a bűnügyi irodalommal sem. Kutatásom során az amerikai, ún. hard-boiled, vagy kemény krimiirodalom egy kiválóságával, Raymond Chandlerrel foglalkozom. Főhősét, Philip Marlowe-t már tucatnyi alkalommal játszották el neves színészek a filmvászonon és a televízió képernyőjén is. Előadásomban ezeket a filmeket elemzem a karakter jellemváltozásának szempontjából, rámutatva az egyes filmek sajátosságaira, valamint a megfelelő pontokon az ezeket befolyásoló esetleges történelmi tényezőkre.

12:45 Biológia szekció

Levezető elnök: Dr. Pecsénye Katalin

Fodor Klára (III. biológia BSc): Sejtenyészetek HeLa fertőzőképességének vizsgálata

Témavezető: Prof. Dr. Virág László és Dr. Bai Péter

A tudományos kutatások fellendülése óta egyre több ellentmondásos eredményt figyelhetünk meg a tudományos hírportálokon megjelent cikkek között, melyek oka lehetett valamelyik kísérlet során felhasznált immortalizált sejtvonal befertőződése egy másik sejtvonallal. A sejtvonalak közötti kontamináció megelőzésére gyakran már nem elegendő, hogy figyelnek a sterilitásra, bizonyítja ezt a tény, hogy ez már világszerte problémát jelent a sejtenyésztő laboratóriumokban. A fertőzések kimagaslóan nagy százalékaért a HeLa sejtvonal a felelős. Erre alapozva a feladatom volt az Orvosi Vegytani Intézetben néhány sejtenyésztet HeLa fertőzőképességének vizsgálata egy új, igen érzékeny,

illetve gyors HeLa teszt alkalmazásával. Az eljárás gyorsaságát és alacsony költségeit figyelembe véve a jövőben a laboratóriumok akár mint rutin eljárást is alkalmazhatják kísérleteik megkezdése előtt.

Boros Enikő (III. biológia BSc): *A Drosophila R5 homológ fehérje termelése baktériumban*

Témavezető: Prof. Dr. Dombrádi Viktor és Dr. Kókai Endre

Korábban *Drosophila melanogaster*-ben szekvencia hasonlóság alapján azonosítottunk egy új protein foszfátáz 1 glikogénköti alegység homológ fehérjét (R5 homológ). Munkám során az R5 homológ cDNS-t beillesztettem egy fehérje expressziós vektorba, majd ezt *Escherichia coli* DH5α törzsbe transzformáltam és a baktériumban termeltem a vizsgálni kívánt fehérjét. A rekombináns GST-fúziós fehérjét glutation iránti affinitása alapján tisztítottam és tisztaságát SDS poliakrilamid gélelektroforézissel bizonyítottam.

Tóth Katalin (I. biológia MSc): *A szénaráhordás hatása újragyepesített területeken*

Témavezető: Dr. Török Péter

A hazai mezőgazdasági és természetvédelmi gyakorlatban is egyre inkább teret nyert a természetvédelmi célú gyeptelepítés és ezzel összefüggésben a tradicionális módon zajló gyepgazdálkodás. A természetvédelmi célú gyepesítések során alacsony denzitásban vetett magkeverékek (kevesebb, mint 30kg/ha) vagy szénaráhordás alkalmazását szokták javasolni. A szénaráhordással kombinált alacsony denzitású magvetés (25kg/ha) korai gyomközösségekre gyakorolt hatását vizsgáltuk. Vizsgálatunk során az érdekelt bennünket, hogy növelhető-e a gyepesítés sikeressége egy olyan kombinált módszerrel, amely egyesíti a magvetéses gyepesítés és a szénaráhordás előnyeit. A rövid életű, zömében kétszikű gyomfajok összborítása szignifikánsan kisebb volt, a szénaráhordással és magvetéssel gyepesített mintavételi helyek nagy részén. A szénaráhordás kedvezően befolyásolta a területre hordott *Festuca* fajok csírázását és csíranövényeinek fejlődését. Eddigi eredményeink alapján a két módszer kombinálása alkalmas lehet olyan területeken zajló gyepesítéskor, ahol magas irányíthatóság szükséges és erős gyomosodás várható. Azonban szükséges a vizsgálatok folytatása, hogy a módszer hosszú távú hatásait is lehessen értékelni.

Szép Tímea (V. biológia-földrajz): *Hazánk felszíni és felszín alatti vizeinek állapota*

Témavezető: Dr. Szabó György

A szárazföldek 40 millió km³-es vízkészletéből mindössze 120 ezer km³ hozzáférhető. Földünk vízkészletének mindössze 1%-a az emberi fogyasztásra alkalmas édesvíz. A legnagyobb problémát az jelenti, hogy a hozzáférhető készletek mennyisége folyamatosan, évről évre csökken, valamint elszennyeződésük egyre nagyobb mértékű. A Föld lakói közül több mint 1,2 milliárd ember nem jut egészséges ivóvízhez. Ennek következtében a tiszta víz egyre nagyobb kincset jelent, mellyel takarékoskodnunk kell!

Kocsány József (II. geográfus MSc): *A környezetvédelem megjelenése és súlya a hazai nyomtatott sajtóban 1998-tól 2009-ig*

Témavezető: Dr. Fazekas István

A modern környezetvédelem kialakulásának elengedhetetlen feltétele, hogy egy adott társadalom keretein belül a civil csoportok száma és az ökológiai ügyekben és döntésekben való részvételük növekedjen. A vizsgálatom alapját dokumentum-és tartalomelemzés jelentette, mely során nagy példányszámú és olvasottságú nyomtatott sajtótermékek cikkei elemeztem részletes szempontsor szerint. A vizsgálat alátámasztotta, hogy a nyomtatott sajtó – nyelvi jellegzetességeivel, fogalmazásmódjával, szerkezetével és más fontos jellemzőivel – képes a magyar olvasói társadalom környezeti információinak nagyságát növelni, valamint az ökológiai gondolkodást elősegíteni.

12:45 Történettudományi szekció

Levezető elnök: Dr. Püski Levente – Dr. Szendrei Ákos

Nemes Csaba Imre (V. történelem-germanisztika): *Akkon szerepe a közel-keleti keresztes jelenlét idején a Levante térség gazdasági életében*

Témavezető: Dr. Györkös Attila és Dr. Major Balázs

A XII. század vége felé Keleten tett utazásának egyik állomásáról Ibn Jubair így ír művében: „Acre hitetlenségtől és zsarnokságtól ég, hemzseg a disznóktól és a keresztektől. A város koszos, elhanyagolt és az egész tele van piszokkal és fekáliával.” A laikus történelemkedvelőknek Akkonról mindössze két információjuk van: 1191-ben Oroszlánszívű Richárd figyelemreméltó hadvezetési teljesítményt produkálva bevette a várost, valamint 1291-ben elesett a keresztesek ezen utolsó erőssége a mamelukok kardcsapásai alatt. A város a Közel-Kelet frank államainak talán legfontosabb ütőere volt a keresztény Európa itáliai mediterrán kikötőivel való kapcsolatában. A komplex gazdasági (és geopolitikai) rendszerként leírható Levante térségébe hogyan illeszkedett Akkon? Az előadásban 'A' kereskedelmi nagyhatalomként definiálható várossal ismerkedünk meg egy kicsit bővebben.

Botos Laura (I. történelem MA): *Az Észtország ellen intézett keresztes hadjáratok története 1237-ig*

Témavezető: Dr. Bárány Attila

Előadásomat három tematikai egységre osztom. Az elsőben az Észtország ellen intézett keresztes hadjáratok okait szeretném bemutatni. Az okok után felvázolom a hadjárat menetét 1237-ig, ezt követően pedig ismertetem az észti nők helyzetét, életmódját és tevékenységi körét a harcok során.

Csorba Noémi (II. történelem MA): *Egy protestáns patróna: Petneházyné Király Anna*

Témavezető: Dr. Jeney-Tóth Annamária

A reformáció terjesztői és támogatói között a polgári, főúri asszonyok jelentős szerepet játszottak, hiszen az új hit egyben életre hívott egy erényekben gazdag nőideált is. Ezek az asszonyok anyagilag támogatták a protestáns irodalom nyomtatását és terjesztését, iskolákat alapítottak, templomokat építtettek saját költségeiken. A fennmaradt egyházi irodalom tanúskodik áldozatos munkájukról. Előadásomban Petneházyné Király Anna eddig kevésbé ismert személyét kívánom bemutatni, különös tekintettel protestáns patróna szerepkörére. Petneházyné jó példával járt elől: saját költségén nyomtatott ki a debreceni hívek számára prédikációskötetet, bajomi birtokán újjáépítette a templomot és úrasztali edényekkel is megajándékozta őket.

Kertész Tünde Fruzsina (III. történelem BA): *Morbus Hungaricus – A szegénység és az alsóbb társadalmi rétegek helyzete az első világháborút követően, a korszak közegészségügyi jellemzése*

Témavezető: Dr. Kerepeszki Róbert

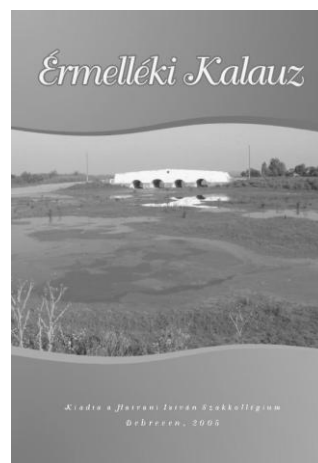
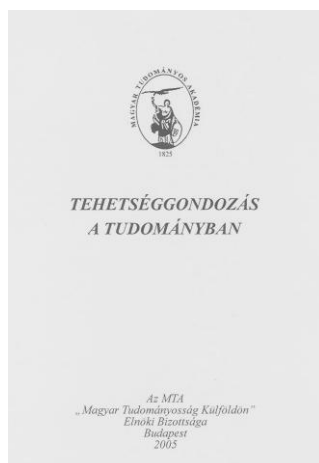
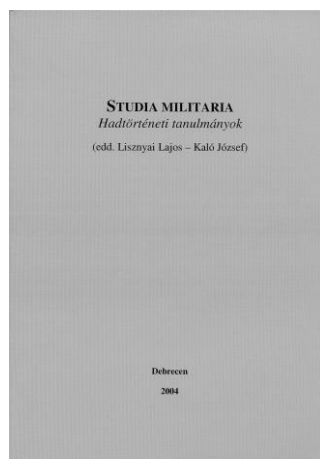
Magyarországot nem csupán az első világháború veszteségei - úgy emberi, mint gazdasági tekintetben - de az azt követő békétlen, forrongó időszak is próbára tette. A lakosságnak és az ország vezetésének olyan problémákkal kellett szembesülniük, amelyeket mindaddig még nem tapasztalhattak. A Nagy Háborút követő békediktátumnak ugyanis hazánkra nézve súlyos következménye volt: Trianon. A számadatokkal mindenki tisztában van, az elcsatolások egy csonka országot hagytak maguk után. Előadásom ennek a tárgykörnek egy szűkebb vetületébe enged betekintést: az első világháború utáni szociális helyzettel és a szegénység problematikájával foglalkozik. Bemutatja az elesettek megsegítésére létesült jótékonyági szervezeteket és egyesületeket, nagy hangsúlyt fektetve a kor közegészségügyi viszonyainak felvázolására. A kutatásom színtere Debrecen városa.

Munkácsy Katalin Fruzsina (III. történelem BSc): *Két nagyhatalom árnyékában*

Témavezető: Dr. Barta Róbert

Az 1939-es év diplomáciai szempontból nagy meglepetéssel szolgált. Augusztus 23-án megkötötték a Molotov-Ribbentrop paktum, azaz a náci Németország és a Szovjetunió megnemtámadási szerződést írt alá. Előadásomban a két nagyhatalom között ekkor már 5 éve közvetítő moszkvai német nagykövet, Friedrich Werner von der Schulenburg gróf életét és a diplomáciai tárgyalások során betöltött szerepét fogom bemutatni. Az előadás gerincét azok a levelezések (követjelentések és követutasítások) adják, melyeket a nagykövet Weizsäcker külügyi államtitkárral és Ribbentrop külügyminiszterrel folytatott.

* * *

Köszönjük a Magyar Tudományos Akadémia Debreceni Területi Bizottsága támogatását.

*Debreceni Egyetem TEK Hatvani István Szakkollégiuma
4032 Debrecen, Egyetem tér 1. ; 4010 Debrecen Pf. 67.*

<http://hatvani.unideb.hu>

hatvani@unideb.hu